

CAN YOU ANSWER THESE QUESTIONS?

1. What was the purpose of the Gaon's self imposed exile?
2. Describe the Gaon's influence upon his generation.
3. Major changes occurred in the Gaon's life after he turned forty. What were they?
4. What was the Gaon's attitude to *pilpul*?
5. Describe the learning schedule that the Gaon advised his students to follow.

This and much more will be addressed in the thirteenth lecture of this series: "The Legacy of the Vilna Gaon".

To derive maximum benefit from this lecture, keep these questions in mind, as you listen to the tape and read through the outline. Go back to these questions once again at the end of the lecture and see how well you answer them.

PLEASE NOTE: This outline and source book was designed as a powerful tool to help you appreciate and understand the basis of Jewish History. Although the lectures can be listened to without the use of the outline, we advise you to read the outline to enhance your comprehension. Use it, as well, as a handy reference guide and for quick review.

THE EPIC OF THE ETERNAL PEOPLE

Presented by Rabbi Shmuel Irons

Series IX Lecture #13

THE LEGACY OF THE VILNA GAON

I. The Exile of the Gaon

A.

בהלכו לקבל עליו יסורי הטלטול והגולה. ר' אברהם בן הגר"א, ס' סערת אליהו

. . . while my father left home to accept upon himself the pain of wandering and exile. **R. Avraham, the son of the Gaon, Sefer S'aras Eliyahu**

B.

(1) ובלכתו לגולה נתפרסם ע"פ נפלאות גדולות שראו ממנו בכ"מ. הקדמה לס' פאת השולחן מהגאון ר' ישראל משקלאוו

In his travels, during his [self imposed] exile, [the Gaon] gained fame as the people, wherever he went, observed his extraordinary genius. **R. Yisrael of Shklov (d. 1839), Preface to Paas HaShulchan**

(2) אחד מיוחד, החסיד קדוש וטהור מאור ישראל, כלול כל החכמות, חריף ובקי, ולו עשר ידות בנסתר, מוהר"ר אליהו יצ"ו, אשר נודעה תהלתו בכל מדינות פולין, ובברלין וליסא, מקום שעבר החסיד הנ"ל, יספרו ממנו גדולות. . . ר' יונתן אייבשיץ, ס' לוחות העדות (תקט"ו)

. . . the unequaled holy and pure *chasid*, the light of Israel, he who embodies all areas of wisdom, astute and knowledgeable, who possesses ten measures (i.e. broad knowledge) in the science of Kabbalah, our Master R. Eliyahu, may Hashem protect him, whose praises are known throughout the entire country of Poland, and in Berlin and Lissa. Wherever this *chasid* traveled, they recount his extraordinary accomplishments. **R. Yonason Eybeschuetz (1690-1764), Sefer Luchos HaAidos (published 1755)**

C.

(1) אמרו עליו כי חכמי אקדמיה בברלין הציעו לפניו שאלות קשות ועמוקות בחכמת תשבורת ונחה דעתם מתשובתו. ר' משה מנדלסון מהמבורג בס' פני תבל, אמסטרדם תרל"ב הובא בס' "הגאון"

The story is told that the scholars of the Academy in Berlin presented before the [Gaon] difficult and profound questions in the field of mathematics and they were put at ease by his answers. **R. Moshe Mendelsohn of Hamburg, Sefer Pnai Tevel**

(2) והנה בהיותי בוילנא המעטירה אצל הרב המאור הגאון הגדול מו"ר מאור עיני הגולה החסיד המפורסם כמוהר"ר אליהו נר"ו בחדש טבת תקל"ח שמעתי מפי קדוש כי כפי מה שיחסרו לאדם ידיעות משארי חכמות לעמת זה יחסר לו מאה ידות בחכמת התורה כי התורה והחכמה נצמדים יחד וכו' וצוה להעתיק מה שאפשר ללשונו הקדושה מחכמות . . . וישוטטו רבים ותרבה הדעת בין עמנו ישראל ותסור כו' לשון לאומים אשר כשאון מים רבים ישאון לעומתנו איפה חכמתם ונמצא שם שמים מתחלל. ר' ברוך שיק משקלאוו, דיין במינסק ותלמיד הגר"א בהקדמתו להעתקת ספר אוקלידוס

Behold, when I was in the magnificent city of Vilna by the brilliant and extraordinary Gaon, my master and teacher, who enlightened the eyes of the Diaspora, the famed *chasid*, R. Eliyahu, may Hashem protect him, in the month of Teves, 5538 (1778), I heard directly from his holy mouth that to the extent that a person is deficient in the other branches of wisdom, he will be deficient a hundred fold in the wisdom of Torah, for the Torah and science are intertwined together. . . . He instructed me to translate into Hebrew as many works of wisdom (mathematics and science) as possible, . . . in order that the members of our people Israel shall . . . gain wisdom [from sources that are now only available] in a foreign tongue, for the nations rage against us like a great torrent of water, [and ask,] "Where is their wisdom?" and it leads to the desecration of the Name of Heaven. **R. Baruch Shik of Shklov, a dayan in Minsk, and a disciple of the Gaon. Preface to his translation of Euclid**

(3) כמה נואלו וכמה חטאו סכלי דורנו אלה אשר אך בהריחם ריח המדע יחשבו כהימן ודרדע ובבית נראה בהם כנגע. והנה יהיה להם הגאון לעינים לראות איש אלוקים קדוש אשר גם תעלומות כל שארי חכמות היו נגלות ונוודעות אליו ובהם דבק אך באהבת ד' ובתורתו ביתר עוז בקדושה ובטהרה כל ימיו וזה כל האדם וממנו ילמדו כל תועי רוח בינה. מכתב מהרה"ג יעקב צבי מעקלנבורג בעל "הכתב והקבלה", הנדפס בראש ס' "עליות אליהו"

How unintelligent and sinful are the fools of this generation who, after just sniffing the smell of secular knowledge, consider themselves to be like Heman and Darda (famed intellectuals of antiquity, see Kings I 5:11), but in reality they are truly deficient (lit. plagued). Behold, the Gaon should be a model for them, a holy man of G-d to whom was also revealed the secrets of the other branches of wisdom. He was well acquainted with them and became deeply attached to them only as part of his extraordinary love of Hashem and His Torah which was manifested with sanctity and purity throughout his life which is the true essence of a person's life. All those who deviate from the true spirit of discernment should learn from him. **Letter from R. Yaakov Tzvi Mecklenberg (1785-1865), author of "Ksav V'Kabbalah"**

D.

. . . ובחזרתו מגלותו מחלישתו שכר עגלה אחת ההולכת יומם ולילה ושכרו לבעל העגלה שיתן לו סך מה בעד המתנתו עליו בתפילת העמידה. ופעם א' עמד הגאון ז"ל בתפילת י"ח ובעל העגלה הריץ הסוסים ושם הי' כל אשר לו ונשאר ריקם וכשחזר לביתו למד תורה מתוך הדחק גדול. הקדמה לס' פאת השולחן מהגאון ר' ישראל משקלאוו

When [the Gaon] finally [decided to] return from his [self imposed exile], as a result of his physical weakness, he hired a [special] coach to travel day and night [in order to quickly bring him home] and paid the coach driver an additional fee so that the driver should wait for [the Gaon] while he *davened* the *Amidah* (*Shmoneh Esreh*). One time, while the Gaon was standing and davening *Shmoneh Esreh*, the coach driver speedily drove off, carrying off all of the Gaon's belongs, and leaving him destitute. When he finally returned home, [the Gaon] continued his Torah studies, enduring tremendous hardship and deprivation. **R. Yisrael of Shklov, Preface to Paas HaShulchan**

E.

אשר לפניו היו גלויים ונהירין כל כתבי יד המדרשים והגדות וכל תוספתות עתיקות וכל ספרי הגאונים אשר היו גנוזים בית אביו מרן הגר"א ז"ל אשר מנעוריו מסר נפשו בקודש להיות גולה ולשוטט בכל כנפות הארץ לחפשם ממטמונים ולהביאם ברכה לביתו נאווה קודש. ר' שמואל לוריא, על הג"ר אברהם בן הגר"א במכתבו הנדפס בראש ס' רב פעלים מר' אברהם

[Rav Avraham, the son of the Gaon,] was intimately familiar with all of the various manuscript editions of the *Midrashim* and the *Hagados* and all of the old rare *Toseftos* and all of the works of the Gaonim. These were archived in the house of his father, the Gaon, z"l, who, from his youth, expended tremendous effort for this holy cause and went into exile and traveled throughout the earth to search for these treasures and to bring this blessing back to his holy dwelling place. **Letter of R. Shmuel Luria, published in the preface of Sefer Rav P'olim by R. Avraham, the son of the Gaon**

II. The Gaon's Influence

A.

ואני בהיותי בוויילנא אצל מורי, הוא רבנו הקדוש הגאון החסיד, רבנו אליהו מוויילנא זי"ע, שאלתי את פיו לאמר, "איזה דרך יבוא השפע, ובאיזה אופן ישפיע הצדיק מיראתו גם לבני דורו". השיב לי, "משל לכלי גדול אשר כלים קטנים סובבים אותו מכל צד, ואתה תעמוד ותשפוך אל הכלי הגדול בלי הפסק. על כרחך, כאשר הכלי הגדול נתמלא על כל גדותיו, אז כל מה שתשפוך עוד, יגיע אל הקטנים אשר אצלו. אבל כל עוד שהוא עצמו לא נתמלא, כל-שכן שלא יגיע אל הכלים הסמוכים מאומה. ס' אהל יעקב מהמגיד מדובנא, הג"ר יעקב קראנץ

When I was in Vilna, visiting my master, our teacher, the holy and pious Gaon, Rabbainu Eliyahu of Vilna, may his merit protect us, I directly asked him, "In which way does the spiritual influence [of the *tzaddik*] come and by what means does a *tzaddik* (righteous person) affect the members of his generation, sharing with them his fear of G-d?" He replied, "It is analogous to a large vessel which is surrounded on all sides by smaller vessels. When you pour without stop into the large vessel, as the large vessel fills and overflows, all that you continue to pour will enter the adjacent smaller vessels. But as long as the large vessel is yet unfilled, then most certainly none of the liquid will reach the surrounding smaller vessels." **R. Yaakov Kranz, the Magid of Dubno, Sefer Ohel Yaakov**

B.

בכל עת רבים מעדת ד' מכל מקומות מושבותיהם עם תורתו בלבכם היו באים בצל קורתו להתפלל בבית מדרשו לשמוע תהלת ד' בפיו. המה ראו כן תמהו איך יגיע איש אל שיעור מאהבת ד' כמוהו בהביטם כל תיבה ותיבה מתפלתו היה מפורשת מפיו בקדושה ובטהרה עם המחשבה טובה ויושר לכבו נראית כאלו נתוסף לו מדע בכל תיבה ואהבת ד' בכל מלה בלשונו. כל היום התאוות ללכת בדרכיו לעבוד את ד' מאהבה כמוהו. הקדמה לביאור הגר"א לשולחן ערוך א"ח מאת בניו ר' אברהם ור' ליב

On a constant basis, many members of the Jewish (lit. Hashem's) community, from far and wide, those who integrated Hashem's Torah into their very hearts, would come to be with [the Gaon] under the same roof and pray with him in his *Bais Midrash* and listen to the way he praised Hashem. They were astounded that a human being could reach such a level of love for Hashem, as they saw how each and every word of his prayers would be articulated in sanctity and purity with proper intention and emotion. It was as if he was gaining knowledge with each word and increasing his love for Hashem with each syllable. The inspiration that they received to emulate him and walk in his ways to serve Hashem with such love would last them throughout the day. **R. Avraham and R. Leib, the sons of the Gaon of Vilna. Preface to the Gaon's commentary to Shulchan Aruch Orach Chaim**

C.

אשריכם וילנא כולם למגדולם ועד קטנם קבלו קצת תועלת נפשיי איש לפי הכנתו . . . בעצתו ובתוכחתו נעשו קהל גדול מרביצי תורה מדקדקים במצות שונאי רבנות מכבדי האלקים בעשרם לא גבה לבם כל מבקש ד' ישמח בהם עשו תורתם קבע ועסקיהם עראי ומלאכתם נעשה ע"י אנשי ביתם התורה והעבודה הם לבדם עסקיהם ואח"כ קבלו עליהם כמעט כל אנשי מדינתו כי עיקר תוכחתו היתה אל הקרובים העומדים לפנים להודיע גם אל הרחוקים שלא יוציאו זמנם באפס תקוה להיות כל איש עיניו פקוחות על חלקי זמנו . . . וכל צמח צדקה ותהלה נראו בעירו ובמקומו וגם הרחוקים אשר לא ראו את גדלו ואת חסידותו השתוקקו ללכת בכל כחם בהנהגתו אשר הורה להם. שם

Fortunate are you Vilna, all of you, from the greatest to the smallest, to have received some measure of spiritual benefit [from the Gaon], each according to his efforts. Through his advice and rebuke, it became a great community of disseminators of Torah, people who fulfilled the *mitzvos* with great exactitude, who shunned office, who honored Hashem with their wealth and did not become prideful. All who seek Hashem should rejoice for them, for they made their Torah study the essential aspect of their lives and their livelihood only secondary. Their business was conducted by the members of their household, while the Torah and Divine service was their sole occupation. Afterwards, almost all of his countrymen firmly committed themselves [to lead such lives]. This was because his moral message was transmitted to those closest to him [and he charged them] that they in turn should inform those more distant that they not spend their time on hopeless endeavors but rather their eyes should be open to maximize their allotted time [on earth]. . . . All forms of charity and praiseworthy activity sprouted and were visible in his city and place. Even those who were distant from him and did not behold his greatness and piety desired, with all their might, to conduct themselves in the manner in which he guided them. **Ibid.**

D.

ידע כבודו כי מעטים מעטים יהיו מספר האנשים במדינתנו אשר יהנו לאור הספרים האלו. כי לא כתכונת ותהלוכת אנשי אשכנז תכונת אנשי מדינתנו . . . כי בשנות המאה הזאת ומעת יצא השמש בגבורתו והפיץ ענן אורו איש האלקי הנודע בקצות הארץ רבנו הגר"א זצ"ל ותלמידיו הרבים המזהירים ונוצצים ככוכבים אשר רשמי מנהגיהם הישרים גם עד היום לא אספו נגהם, ונרם לא אספו נגהם, ונרם לא ידעך עד שנות דור ודור. המה שתלו נטעי נאמנים בלבב יתר אחינו היא השקידה הרבה והתשוקה הנמרצה, על למוד התורה וההלכות, על אופן ודרך האמיתי . . . והיתה מצותו לכל איש ואיש, אף על כנענים, סוחרים ואומנים, להקדיש כל אחד ואחד מעתותיו לאיזה חלק מלימוד התורה. אשר ישום ויתפלא כל משכיל איך אשר זרעו לצדקה נשא פרי תנובה, זאת הארץ הזאת וזה פריה בעת הזאת. מכתב מר' אברהם זאקהיים להמוציא לאור של הכתב עת בשפה גרמנית "אורייענט" מיום כ"ד אלול שנת ת"ר, הובא בס' "הגאון" עמ' 632

Your honor should know that there are very few people in our country who would enjoy these publications, for the nature of the members of our country is different from those of Germany. . . . For over the last century, from the time the sun arose in its glory and the cloud spread its light, i. e. the man of G-d, who is known throughout the world, our master, the Gra, ztz"l, and his many disciples, shone and radiated like stars. Their upright conduct still leaves an impression till this day; their lamp has not ceased giving forth light, and will not cease for eternity. They implanted faithful teachings (lit. saplings) in the hearts of their brethren, great diligence and a powerful desire to study Torah and its laws to arrive at the truth. . . . He commanded every person, large and small businessmen, and craftsmen to consecrate a portion of their time to the study of Torah. It is utterly amazing how his efforts bore such lush fruits. This is the state of this country and its fruits at this time. **R. Avraham Zakheim to the publisher of the German language periodical, "Orient", Elul 24, 5600 (1840)**

III. The Master Teacher of His Generation

A.

[כי מיום מלאות לו ארבעים שנה] היתה כל מגמתו ללמד לאחרים. ר' אברהם בן הגר"א, סערת אליהו

[From the time he reached forty years of age,] his whole focus was to teach others.

R. Avraham, the son of the Gaon, Sefer S'aras Eliyahu

כל החיבורים חיבר הכל עד היותו ארבעים שנה ואחר כך לא כתב ולא חיבר כי אם על ידי תלמידיו כי היה מעיץ נובע שבלתי אפשר היה למי ומי לכתבן. הרה"ג ר' ישראל משקלאוו, הקדמה לס' פאת השלחן

All of the works that he personally composed were made before he reached the age of forty. From that time on, he didn't write down anything himself but rather composed works with the aid of his disciples, for he was like an overflowing spring and it was impossible for anyone to write down all of his thoughts and ideas. **R. Yisrael of Shklov, Preface to Paas HaShulchan**

B.

ויותר שהיה חכם למד דעת את העם וחזקם ואמצם שילמדו בסדר נכון שלא ימעדו רגליהם. בראשונה הזהיר לעבוד עבודתו ית' להיות בקי בראשונה כל כ"ד ספרים עם הנקודות והטעמים ערוכים בכל ושמורים עד שבדק אותם בכל אלה ועל צבאם דגל חכמת הדקדוק וכבר בחנו פקחים ושלמים שבחכמת הדקדוק. . . . אחר צוה להיות ששה סדרי משנה שגורה בפיו עם כללות פירושיה המפורסמות ועל צבאה דגל גרסותיה הנכונות. תלמידיו הגדולים המה ראו כי חכמת אלקים בקרבו כי מגודל בקיאותו ועוצם חריפותו לאמתו של תורה הודיע חדשות לא שערום אבותינו המפרשים הקדמונים והראה מדברים הנרגשים מסדר המשנה או מכפל תיבותיה והכירו כי יודעי שרשיה ועיקריה המה הולכים למישרים בלתי מקבלים ביאורים רחוקים. אחר הזהיר על דרכי העיון בתלמוד ולעיין היטב בפירוש רש"י כי הם נכוחים מאוד למבין ובחידושי בעל תוספת ז"ל. מתנאיה שיהא ישר העיון שונא רב הקושיות מודה על האמת אפי' מפי תינוקות של בית רבן. וכל חפציו מדרך השכל לא ישוו נגד האמת כי אז יצליח וישכיל בלמודיו ודברי חדודין צוה להמניע גם מתלמידים החסרים וילדים הרכים. הן אמת החריפים השלמים כאשר שמעו דברי אמת יוצאין מפיו הקדוש והטהור לא נותר בהן רוח ואמרו לריק יגענו כל מספר ימי חיינו. הקדמה לביאור הגר"א לשולחן ערוך א"ח מאת בניו

Besides his own intellectual achievements, he instructed the people in the knowledge [of the Torah] and he strengthened them and encouraged them to study in a proper order so that they not lose their footing [and remain standing on a firm basis]. First of all, he admonished them to serve Hashem properly and to become completely fluent in all of the twenty four books [of *Tanach* (the Hebrew Bible)] with the vocalization and cantillation and he tested them on it. He also demanded that they become proficient in the science of grammar and put to the test those who were already enlightened and expert in this science. . . . Afterwards, he admonished them to be fluent in the six orders of Mishna together with the major commentaries and he taught them the correct version of the text. His great disciples recognized that the spirit of G-d was within him, for with his encyclopedic knowledge and sharp mind which was focused on discovering the truth of the Torah, he shared with them new insights which were not revealed to the earlier commentators and showed them the implications of the order of the Mishna and the repetition of its words. They recognized that those who know the basic principles of the Mishna will be able to take a straight path and not accept farfetched interpretations. Afterwards, he admonished them regarding the correct approach to Talmudic analysis. He taught them to read with great care the commentary of Rashi, for his words are very straightforward (i.e. carry within it great insights) to those who understand, and also [to study] the novellae of the masters of the Tosefos, z"l. He also taught them to analyze correctly without distorted logic, to dislike the [approach of] amassing difficulties on a subject, to admit to the truth, even if it is stated by a school child and to realize that all of one's intellectual brilliance cannot compare to [unadulterated] truth. [If he takes such an approach] he will be successful in his studies. He admonished even the weakest of his students to refrain from *pilpul*. It is a fact that even the most brilliant exponents of *pilpul*, after hearing the words of truth which issued forth from his holy and pure mouth, were breathless and admitted that they had toiled in vain for a large part of their lives. **R.**

Avraham and R. Leib, the sons of the Gaon of Vilna. Preface to the Gaon's commentary to Shulchan Aruch Orach Chaim

C.

ומסר גם לתלמידיו דרך אמת בתורה הקדושה ויותר מהמבואר בכתביו וספריו גילה לתלמידיו הגדולים בעל פה כי לא חפץ להדפיס דוקא ספריו רק לגלות עמוקות בעל פה לתלמידיו . . . כן היה דרך קדמונינו לכתוב בקצרה ולגלות לתלמידיהם הרבה. ס' סערת אליהו מבן הגר"א ר' אברהם

He gave over to his disciples the way to arrive at the true understanding of the holy Torah. More than is clarified in his writings and books did he reveal to his major disciples orally, for he was not merely satisfied with the publication of his works, but he also desired to reveal his profound insights orally to his disciples. . . . This was also the way of our early authorities, i.e. to write in an abridged form and to reveal much of their teachings directly to their disciples. **R. Avraham, the son of the Gaon, Sefer S'aras Eliyahu**

D.

ולהשלים את בני דורו יסד בית מלא תורה להיות אנשי תמיד עומדים על משמרתם סביב לשולחן ד' דשנים ורעננים ממקרא משנה וגמרא והוא גם הוא היה מסב עמהם בראש לעתים קבועים וסדר לפניהם מעשה השולחן לכל מעשה עבודתם איך במעט שנים ישגו לדעת כל התלמוד עורך בפיהם וידעו מקור הדינים והתורות של כל ארבעה טורים בתכלית השלימות והזהיר שלא לעסוק בהרבה פלפול אשר סופו להנטל ולפעמים שהוא לקנתור חלילה. הוא הריסה גדולה אל רצונו יתברך כי בו תרבה הפשע וגדל העון ויופסד החיבור הנעים ויגורש האמת מעדת ד' והפלפול טוב לכוון אל ההלכה. וקבלו עליהם ולמדו בחיים חיותו שמונה עשרה שנה בביתם. הקדמה לביאור הגר"א לשולחן ערוך א"ח מאת בניו ר' אברהם ור' ליב

In order to perfect the members of his generation, he established a House [of Study] which was filled with Torah so that [his students] would constantly stand at their posts surrounding the table of Hashem, fresh and invigorated with knowledge of Scripture, Mishna, and Talmud. He would also sit with them at their head at certain specific times and would arrange their study schedules for them in such a way that, in a few short years, they would be fluent in the entire Talmud and they would know the source of the practical halacha and the teachings of the *Arba Turim* perfectly. He admonished them not to be overly involved in *pilpul* which will only be shown to be false and is at times created only to defeat a colleague in a debate, G-d forbid. It is a terrible undoing of His will, for it causes sin and destroys the pleasant bond [of scholars] and banishes truth from Hashem's community. Such *pilpul* (analysis) should only be used to arrive at the correct ruling. They accepted upon themselves his demands and studied during his lifetime for eighteen years in their House of Study. **R. Avraham and R. Leib, the sons of the Gaon of Vilna. Preface to the Gaon's commentary to Shulchan Aruch Orach Chaim**

E.

גם אלה לחכמים עיר וקדיש קהלה קדושה שקלאו אנשיה ראו מבוכתם בחכמת הפלפול היתירה אם האחד בונה ובא חבירו ומפילו ועודם בעזרת מר אבא הגאון זצלה"ה צפו וראו כי זכה לדברים הרבה אשר זוכה הלומד תורה לשמה . . . וכל חדושי תורתו ממקור האמת נובע מימיו נאמנים אין בדבריו נפתל ועקש קולע אל שערת האמת ולא יחטיא. שם

Also, those scholars of the holy community of Shklov recognized the confusion brought about by the excessive use of *pilpul* where [as soon as] one scholar built a compelling case, the other would come and topple it. Through the help of my father, the Gaon, ztlh"h, they realized that he had merited to achieve that which is vouchsafed to one who studied the Torah for its own sake. . . . All of his novel insights into the Torah sprang forth from the source of truth, without distortion, or error. **Ibid.**

IV. HaRav Chaim of Volozhin

A.

תלמידיו הראשונים רצו בכל כחם מיום היותם בבית מדרשו לקרב ריחוקם אל מקום חיותם ולא נתעצלו בהליכתם ולא נתייגעו במרוצם. . . . הראשון הוא היה הרב הגאון מוהר"ר חיים נר"ו אב"ד דק"ק וולאזין נר"ו. . . . ובבואו לעמוד לפניו לשמוע מפיו דברי אלקים חיים רוח מבינת מר אבא זצלה"ה עברה על פני חריפותו ופלפולו ותטהרם. . . . ומאז הביט בעיני שכלו מה גדלו מעשיו ומה עמקו מחשבותיו בנגלה ובנסתר תחת צל קורתו אוה למושב לו. שם

His first disciples, as soon as they became members of his *Bais Medrash* (Study Hall), wanted to draw themselves near to the source of their spiritual life with all of their strength. They acted with enthusiasm and didn't tire in their pursuit [of truth]. . . . The first [of his disciples] was **R. Chaim, may Hashem protect him, the Chief Rabbi of the holy community of Volozhin** When he came to stand before him and to hear directly from his mouth the words of the living G-d, the spirit of the acumen of my father, ztlh"h, spread over his sharp intellect and his *pilpul* and purified them. . . . From the time he observed the great magnitude of [the Gaon's] deeds, the profundity of [the Gaon's] thoughts in *nigleh* (the exoteric teachings) and *nistar* (esoteric teachings), he desired to stay within the shelter of his abode (lit. roof). **Ibid.**

B.

ומה טוב ונעים היה שבת אחים גם יחד בתורה ועבודה ושניהם כאחד למדו תורה מהרב הדומה למלאך ד' צבקות, עיר וקדיש מן שמיא, . . . והוא ז"ל האציל מרוחו עליהם. . . . אשרי עין ראתה כל אלה. הקדמת ר' יצחק בנו של הרה"ג ר' חיים מוואלזין לס' נפש החיים

How goodly and pleasant was the experience of the two brothers, [R. Chaim and R. Zalman of Volozhin,] as they sat together to study Torah and practice the Divine service. They both studied together under the Rav (the Gaon) who was like an angel of the L-rd of Hosts, a veritable angel from Heaven. . . . who imparted his spirit unto them. Fortunate is the eye that witnessed all of this. **HaRav HaGaon R. Yitzchak, the son of R. Chaim of Volozhin, Preface to Nefesh HaChaim**

C.

(1) לבי יהגה אימה מדי דברי בו. . . . ובהעלותי על לבי קדושת אור תורתו חסידותו טהרתו ענותו מרתע כלא גופאי. הג"ר חיים מוואלזין, הקדמתו לפי' הגר"א לספרא דצניעותא

My heart is filled with awe whenever I speak about him . . . Whenever I think about the sanctity of the light of his Torah, his piety, his purity, his humility, my entire body trembles. **R. Chaim of Volozhin, Preface to the Gra's commentary to Sifra D'Tzniusa**

(2) זעירא וקטינא אשר לא זכיתי לטעום מתק דברי רבינו הגאון והקדוש אף ככלב המלקק. ומרתת כולא גופאי מיראת רוממות קדושת תורתו בנגלות ובנסתר עד אין חקר, וזכרונו הוא שמחת נפשי נפש החיים. הג"ר חיים מוואלזין, הקדמתו לפי' הגר"א על הזוהר

My accomplishments are very minor, as I didn't have the merit to taste the sweetness of the words of our master, the holy Gaon, even to the extent which a dog laps from a lake. My entire body trembles from the awe of the unfathomable sanctity of his Torah knowledge in *nigleh* and *nistar*. His memory is the source of the joy of my spirit, the spirit of life. **R. Chaim of Volozhin, Preface to the Gra's commentary to the Zohar**

D.

(1) רבנו חיים זצ"ל דק"ק וואלזין, בא ישיבתו אחר חג הסוכות, אשר בחול המועד סוכות עלה אליהו בסערה השמימה, ואבי ז"ל שמע הספד הראשון מרבו ותלמיד הגר"א ז"ל, וירעד בספרו זאת לפנינו. ר' דוב בער דוד בר' פרץ ריפמאן, בספרו "שולחן הקריאה" תרל"ה, הובא בס' "הגאון" עמ' 404

Rabbainu Chaim, zt"l, of Volozhin, came back to his Yeshiva after the holiday of Sukkos. On Chol HaMoed Sukkos, [Rabbainu] Eliyahu went up in a tempest to Heaven. My father, of blessed memory, heard the first eulogy from his master who was a disciple of the Vilna Gaon, z"l. He would tremble as he would relate this to us. **R. Dov Ber Rifman, Shulchan HaKriah**

(2) והיך אעשה מסילה חדשה בימי זקנותי לשנות השפורה וכדומה. ואין תקוה להמתערבים עם שונים כי אם או להרוס השתות אשר צדיקים פעלו זה שמונים שנה ויותר . . . מכתב מהנצי"ב להרה"ג ר' יוסף זכריה שטרן אב"ד שאוועל בשנת אדר ב' תרל"ה הובא בס' "הגאון"

How can I forge a new road in my old age to change . . . The only effect of the proposed compromise with the *maskilim* will be to uproot the foundation which the *tzaddikim* laid **more than eighty years ago** . . . **Letter sent from HaRav HaGaon R. Naftali Tzvi Yehudah Berlin, Rosh Yeshiva of Volozhin, to HaRav HaGaon R. Yosef Zecharia Stern, Chief Rabbi of Shavel, Adar II 5635 (1875)**

(3) ורובי תורתו מסר לתלמידיו רבינו הקדוש הגאון האמתי מוהר"ר חיים מוואלזין נ"ע, ובמעט הימים אשר זכיתי להנות מעץ החיים קבלתי סדר הלימוד הדרך הישר, ומסר לי כללים הרבה איך להיות בקי בש"ס ופוסקים, ולהוציא הסולת נקיה, השיטה המחזורת לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. וכלל העולה על כלנה בכל מקום שנראה דברי ש"ס סותרים זה לזה, לעיין היטב באלו המקומות, בתוספתא וירושלמי ואחר כך בלשון הש"ס שם. שאלות ותשובות לרבי משה בן נחום קצנלנבויגן, בהקדמה

The majority of his Torah did he transmit to his disciple, our holy master, the true Gaon, R. Chaim of Volozhin. In the short period of time that I merited to derive benefit from the Tree of Life, I received the proper approach to learning, the correct way. He transmitted to me many rules regarding gaining expertise in the Talmud and the *Poskim* (legal authorities), how to extract the pure flour, the most correct opinion, in order to come to the proper conclusion in making a ruling. . . . **Preface to Shailos U'Teshuvos of R. Moshe ben Nachum Katzenellenbogen**

V. The Disciples of the Gaon

A.

. . . והשני הרב הגאון מור"ר שלמה ז"ל אב"ד דק"ק וואלקמיר חריף ובקי בחדרי התורה . . . והשלישי הרב הגאון החסיד ועניו מוהר"ר שלמה זלמן זצ"ל אחיו של הרב הגאון ר' חיים הנ"ל. . . כל רז אל אנס ליה . . . כל מדה יקרה לא חסר . . . ומר אבא זצ"ל"ה אהבת נפשו אהבו ואהבתו נשא ורם על כל תלמידיו . . . והרביעי הרב הגדול המופלג בתורה וביראה המפורסם מוה' סעדיה [ב"ר נתן נטע] נר"ו גיסו של הרב הגאון מו' שלמה זלמן הנ"ל עזב ביתו ובא לשמוע תורתו ושמע אותו שנים רבות ולמד ממנו הרבה בכל יום ויום ובבאו לפני המלך עם הספר פנים מסבירות הראה לו. והחמישי הרב המאה"ג המפורסם מו' [משה] שלמה ז"ל מטלאושיץ מגיד דבריו ליעקב בק"ק ווילנא כמה חיבה יתירה נודעת לו שלמד אתו זוהר וספר יצירה וכל דבר הקשה לו בכתבי גורי האר"י ז"ל הסביר לו פנים לפי כחו ותכונת מדעו . . . והששי הרב הגדול החריף ובקי המפורסם מו' צבי הירש נר"ו מסעמיאטיץ כחו רב בנגלה ובנסתר שמש אותו שנים רבות דבק בקצת דרכי חסידותו ופרישותו וכן נאה לו. והשביעי הרב הגדול החריף ובקי המפורסם מוה' שלמה זצ"ל מק"ק מאהילאב מזוייץ היה במלחמתה של תורה ירא וחרד לדבר ד'. . . הקדמה לביאור הגר"א לשולחן ערוך א"ח מאת בניו ר' אברהם ור' ליב

The second of his disciples was **R. Shlomo, z"l, the Chief Rabbi of Volkomir**, astute and proficient in the [many] chambers of the Torah. . . . The third disciple was HaRav HaGaon, the *chassid* and humble **R. Shlomo Zalman, ztl"l, brother of HaRav HaGaon R. Chaim**. . . no secret escaped him . . . he did not lack any precious character trait . . . My master, my father, ztl"l, loved him with all his soul, much more than any of his other disciples . . . The fourth disciple was the great Rav who was outstanding in Torah and his fear of Hashem, the renowned **R. Saadyeh, brother in law of the above mentioned HaRav HaGaon R. Shlomo Zalman**. He forsook his home and came to hear [the Gaon's] Torah instruction. He served him for many years and he learned much from him every day . . . The fifth was the renowned **Rav HaGaon R. [Moshe] Shlomo z"l, of Tlushin, the Magid of Vilna**. He showed him much endearment for he studied with him the Zohar and the Sefer Yetzira. He explained to him every difficult passage in the writings of the disciples of the Arizal according to his ability to absorb the information . . . The sixth disciple was the great Rav, the astute and proficient renowned scholar, **R. Tzvi Hirsch of Simiatitz**. He was very great in both *nistar* and *nigleh*. He served him for many years and clung to some of his ways of piety and asceticism. To him it was quite

fitting. The seventh was the great astute and proficient scholar, the renowned **R. Shlomo, zt"l, of Mohilev**. He was well armed in the *milchama* (the battle to discover the truth) of Torah. He feared Hashem and fulfilled His will with trembling . . . **R. Avraham and R. Leib, the sons of the Gaon of Vilna. Preface to the Gaon's commentary to Shulchan Aruch Orach Chaim**

B.

(1) רק להני תרי אחי עלתה וחפץ ד' הצליח בידם ה"ה הרב הגדול המופלג בתורה ויראה משנתו שלימה המפורסם לשבח מ' שמחה בונים נר"ן ואחיו ה"ה הרב הגדול בתורה ויראה ועבודה הרועה בשושנים דעה והשכל מכל אבקת רוכל המפורסם לשבח מו' מנחם מענדל נר"ן גם המה גבורי כח עושים דבריו חרדים אל דבר ד' לעבדו ולשמרו יומם לילה המה באו לצל קורתו לעת זקנתו כי בא השמש פנה היום לעת ערב לנגה ברק זיו תורתו וחכמתו ראו אור גדול שמו לילות כימים לגלות עמוקות מני חשך הספיקות במשנה ובתוספתא במכילתא וספרא וספרי וירושלמי וד' טורים . . . והוא ז"ל שמע את קולם מתהלך בגן התורה ומצא כוונתם ומעשיהם רצויים לפני ד' הפיק הוא להם רצונם. שם

[But among all of those who came to study under him from the city of Shklov, after R. Binyamin,] the most successful were the two brothers, the great Rav, the giant of Torah and fear of Hashem, whose studies were perfect, the renowned R. Simcha Bunim, and his brother, the giant of Torah and fear of Hashem, the one who dwelt amongst the lilies (*tzaddikim*), who possessed great understanding and intellect in all areas, the renowned R. Menachem Mendel . . . They came to the shelter of his roof in his old age, as the sun that radiated the light of Torah and wisdom was setting. They observed a great light and learned day and night in order to uncover the profound teachings of the Mishna, Tosefta, Mechilta, Sifra, Sifrei, Yerushalmi, and the four Turim that were shrouded in the midst of the darkness of uncertainty. . . . [The Gaon,] z"l, heard their voices as they traveled through the garden of Torah and found their intentions and actions pleasing before Hashem and he satisfied their desires. **Ibid.**

(2) וד' נתן לי חן בעיניו ושמשתי אותו בכל כוחי וכל אלו השתי שנים פחות שלישי שהייתי אצלם לא זיתי ממנו ואחזתיו ולא ארפנו ולא משתי מתוך אהלו יומם ולילה באשר הלך הלכתי ובאשר ילין לנתי ולא זזה ידי מתוך ידו כלל. ופתח הוא לי מפתח החכמה . . . גם מה שאמר לפני לאחרים שמעה אזני ותבן. הרה"ג ר' מנחם מענדל משקלאוו, ס' שער הצמצום

. . . Hashem caused me to find favor in his eyes and I served him with all my strength. During the entire period of one and two thirds years that I was with him, I didn't move from his side. I held on to him and didn't let go. I didn't depart from his tent (home) neither day or night. Where he went, I went. Where he slept over night, so did I. I didn't leave his presence at all and he opened for me [the chambers] of wisdom . . . Even to those things that were said to others in my presence, I gave ear and understood. **HaRav HaGaon R. Menachem Mendel of Shklov, Sefer Shaar HaTzintzum**

C.

זיכני השי"ת ב"ה לראות באור פני המלך בחיים חיותו חצי שנה טרם נתבקש בישיבה של מעלה וזכיתי לשרתו ולהיות כעבד לפני המלך זה עשרים יום לפני גויעתו הרבה פעמים קריתי ושניתני לפניו ולא זזה ידי ממנו עד הלקח נזר תפארתנו מעל ראשינו. ר' ישראל משקלאוו, הקדמה לביאור הגר"א לשו"ע או"ח

Hashem gave me the merit of seeing the light of the face of the king while he was still alive for a period of a half a year before he was asked to join the Heavenly Academy. I merited to serve as a servant serves a king for the twenty day period before his death. I read Scripture and read Mishna before him and didn't move from his side until finally the crown of glory was taken from our head. **HaRav HaGaon R. Yisrael of Shklov, Preface to the Gaon's commentary to Shulchan Aruch**

VI. The Published Works of the Gaon

A.

גם החיבורים שעל המשניות והירושלמי מסדר זרעים אינם מכתב ולשון רבינו הגדול נ"ע ונתחברו ונסדרו על פי תלמידיו ששמעו מפיו. אמנם החיבור שעל הירושלמי היה ביד רבינו הגדול נ"ע זה ח"י שנה, ובאזנינו שמענו מפה קדוש רבינו הגדול נ"ע שהמסדר כוון יפה לדעתו, וגם בעינינו ראינו כי טוב ויפה סדרו. והחיבור של המשניות ג"כ סדרו למידו בחיי ועל פיו. הג"ר חיים מוואלזין, הקדמה לשנות אליהו שהוא פירוש למשניות זרעים מהגר"א

The works on the Mishna and the Talmud Yerushalmi on the order of Zeraim are not the actual handwriting and language of the Gaon and were composed and arranged through his disciples who heard it directly from him. The work on the Yerushalmi, however, was in his possession for eighteen years, and our own ears heard directly from the holy mouth of our master, may he rest in Eden, that the one who arranged the work faithfully presented his opinions. It is a fact to which our own eyes attest, for it is well organized. The composition on the Mishna was also properly arranged in his lifetime according to his instructions. **R. Chaim of Volozhin, Preface to Shnos Eliyahu**

B.

(1) ושמעתי מפורש יוצא מפיו הק' שלא מלאו לבו הטהור לשנות ולקבוע גירסא חדשה בנסתרות עד אשר האירו אל עבר פניו הרבה מקומות, ולפעמים עד מאה וחמשים מקומות יבאו שלו' ינוחו מנוחת אמת לאמתה של תורה ע"י גירסתו הטהורה מהקושיות הנופלים שם. הג"ר חיים מוואלזין מהקדמתו לפי' הגר"א לספרא דצניעותא

I heard directly from his holy mouth that he did not feel confident to change and permanently revise a text in *nister* (the esoteric area of Torah study) unless it would enlighten thereby many other sections. At times, up to one hundred and fifty areas, which were otherwise filled with difficulties, would be resolved through his revision of the text. **R. Chaim of Volozhin, Preface to the Gra's commentary to Sifra D'Tzniusa**

(2) שמעתי מפי קדשו של תלמידו המובהק הגאון האמיתי מוהר"ר חיים . . . אשר קיבל מהודו שמע מפה קודש הקדשים, כי כל שיטה וכל הגהה שחידש בנגלה לא קבעה עד שעלתה ארוכה עפ"י אותה הגהה או שיטה מט"ו עד עשרים סוגיות בכל דברי התנאים ואמוראים הנמצאים אתנו. הג"ר ישראל משקלאוו, הקדמה לספר תקלין חדתי

I heard directly from the holy mouth of the most distinguished disciple of the true Gaon, R. Chaim, . . . who directly heard it from the most sacred mouth [of the Gaon] that [the Gaon] did not offer any new explanation or correction in *nigleh* (the exoteric study of Torah) unless it would perfectly fit in with every statement made by the *Tanaim* and *Amoraim* throughout fifteen or twenty [related] *sugios*. **R. Yisrael of Shklov, Preface to Takalin Chaditin**

(3) וכמה יגיעות יגע רבינו הגאון בירושלמי בסדר זרעים הגיה אורות מאופל השיבושים וחידש שיטות עמוקות נגד הר"מ והר"ש ז"ל . . . הג"ר ישראל משקלאוו, הקדמה לספר פאת השולחן

Our master, the Gaon, expended much effort in [composing his] commentary to the Talmud Yerushalmi on the order of Zeraim. He shed light where darkness had reigned due to errors that had crept into the text and he offered novel interpretations which differed from those of the Rambam and Rabbainu Shimshon of Sens, z"l. . . . **R. Yisrael of Shklov, Preface to Paas HaShulchan**

VII. The Master of Halacha

A.

ובכוללנו מיום שזכינו לקבוע ישיבתנו בארץ ישראל ובירושלים עה"ק, מנהגנו שהכהנים נושאים כפיהם בכל יום ובשבת ויום טוב כדת וכן היא דעת רבנו הגדול נ"ע. ר' ישראל משקלאוו, פאת השולחן

In our Kollel, from the day we merited to take up permanent residence in Eretz Yisrael, in the holy city of Jerusalem, our custom is that *Kohanim* lift up their hands every day, Shabbos and Yom Tov, [to bless the congregation], as is mandated by *halacha*. This is also the opinion of our great mentor, [the Gaon]. **R. Yisrael of Shklov, Paas HaShulchan**

B.

[הגר"א] היה יסוד להחזיק מצוה זו כתיבת הנביאים, וביד הסופרים המובהקים עד היום הגהותיו על נביאים. בלי ספק כי כל הנעשה בזה על פיו נעשה. הג"ר יחיאל העליר, שו"ת עמודי אור

The Gra established the [restoration] of the *mitzva* of writing the *Neviim* (prophets). There are expert scribes who have in their possession his textual corrections on the *Neviim*. It is without a doubt that it was done through his personal direction. **HaRav HaGaon R. Yechiel Heller, Shailos U'Teshuvos Amudei Ohr 63**

VIII. The Spiritual Legacy of the Gaon

A.

הגר"א קבל על עצמו ענין גלות, ונזדמן ששכר בדרך עגלה אצל עגלון ישראל, והסוס בהליכתו בדרך נזדמן שסר מן הדרך והלך על הערוגות העשויות בצדו, והערוגות היו של עכו"ם, והסתכל העכו"ם מרחוק ורץ לעגלה להכות להגר"א היושב בתוכה, והיה ברצון הגר"א לענות לו אני אינני פושע בזה העגלון חייב בזה שלא שמר בהמתו כראוי, ונתחזק ולא ענה אותו דבר. ואמר הגר"א אחר כך, שאילו ענהו דבר זה, היה נכנס על ידי זה בכלל מלשין [כי באמת גם העגלון הוא פטור מן הדין כידוע, ואף אם היה חייב איננו חייב רק ממון עבור ההיזק ולא הכאות, ונמצא שמגרה לעכו"ם על חבירו ישראל במה שאיננו חייב מן הדין] והיה מוכרח אחר כך לבוא עבור זה בכלב נובח, ולא היה מועיל לו להצילו מזה לא תורתו ולא מצותיו. [כל זה סיפר לי הגאון הצדיק מהר"ר יהושע ז"ל בעה"מ ספר חוסן יהושע ומעוז הדת, ששמע כל זה מפי הגאון האמיתי מהר"ר דוד טעביל ז"ל אב"ד דמינסק ששמע דבר זה מרבו מאור הגולה מהר"ח זלה"ה תלמיד מובהק של הגר"א זלה"ה]. ר' ישראל מאיר הכהן בעל החפץ חיים, ס' שם עולם חלק ב' בהשמטות

The Gra accepted upon himself the rigors of exile. One time, it happened that he hired a coach from a Jewish coach driver. In the middle of the trip, the horse wandered off the road and trampled over rows of crops which were situated by the side of the road in a field which belonged to a Gentile. The Gentile ran after the coach in order to strike the Gra who was sitting in it. The Gra initially wanted to respond to him that it wasn't his fault but rather the coach driver is responsible as he didn't properly watch his animal, but he held himself back and didn't tell him anything. The Gra later commented regarding this incident that if he had put the blame on the coach driver, he would have been considered a *malshin* (an informer), [for the coach driver was not legally required to receive blows, but rather, at most, to pay for the damage. Causing the coach driver to be the subject of the Gentile's blows was, therefore, an act of informing.] As a result, the Gra would have been forced to be reincarnated in the body of a barking dog. Neither his Torah nor Mitzvos would have saved him. [All of this was told to me (the Chofetz Chaim) by the Tzaddik, R. Yehoshua, z"l, the author of the Sefer Chossen Yehoshua and M'Oz HaDass, who heard this directly from the true Gaon, R. Dovid Tevel, z"l, the Chief Rabbi of Minsk, who heard this from his master, the light of the generation, R. Chaim, zlh"h, the distinguished disciple of the Gra, zllh"h.] **R. Yisrael HaKohen, author of the Chofetz Chaim, Sefer Shem Olam Section II, Addendum**

B.

ושמעתי מזקן איש אמונים, ששמע בעצמו מהרה"ג ר' יעקב משה ז"ל שאמר בשם זקנו הגר"א ז"ל שאלמלא היסורין לא מצאנו ידינו ורגלינו בזה העולם. והענין הוא, כי בשעה שנפטר האדם והנשמה עולה למעלה, מתראה לפניה כמין כף, שהיא כדי לשקול מעשיו, אם

תגבר הזכות על החוב או להפך ח"ו. והוא שומע שבת קול יוצאת ומכרזת שיתקבצו זכויותיו שעשה כל ימי חייו, והקול נשמע בכל העולמות שמשתרש שם שורש נשמתו. והנה תיכף נקבצים כל המליצים שנבראו מהמצות ועומדים כלם לצד ימין של הכף. ואחר כך יוצאת בת קול שיתקבצו גם כן כל עונותיו שעשה בכל ימי חייו, והנה מתקבצים המונים המונים לבושים שחורים ומתעטפים שחורים, ונתרבו מאד מאד, והכף חוב מכריעה מצד ריבויים, וגם מחמת שמלאכי הזכות אין כחם יפה כל כך שלא עשה המצות בכוונה וברצון כראוי, מה שאין כן העונות הוא עושה אותם בתשוקה ובחפץ. והנה האדם כשרואה אז דבר זה מתמרמר מאד וחושב בנפשו מה יהיה סופו, כי בודאי יכריזו עלי שאני רשע כיון שהכף חוב מכריעה, ובתוך כך יוצאת בת קול שמכריזה ואומרת איה היסורים שהיו לו בעודו בזה העולם, מיד נקבצים כל היסורים שהיו לו בכל ימי חייו והם רצים כולם לצד ימין, והכף זכות מכריעה הרבה והרבה, כי על ידי היסורים נתכפרו לו הרבה מעונותיו והוא נשאר בחזקת צדיק, והוא שמח ומודה לד' על כל מה שעבר עליו, עד כאן שמעתי. ר' ישראל מאיר הכהן בעל החפץ חיים, ס' שם עולם חלק א' פרק ג'

I heard from an elder scholar, a trustworthy person, who heard it himself from R. Yaakov Moshe z"l, in the name of his grandfather, the Gra, z"l, that if it wouldn't be for the suffering that we experience, we wouldn't be at all able to enter the [other] world. The thing is that at the time a person leaves this world and his soul soars on high, he is shown a type of scale, which is there to measure his deeds to see if his merits outweigh his demerits or the other way around, G-d forbid. He then hears a *bas kol* (a faint sound or echo) which announces that all of the *zechuyos* (merits) that he, this person, achieved throughout his lifetime should come together [to be weighed]. As soon as the sound reverberates throughout all of the worlds that are connected to the root of his soul, all of the angels that he created through his *mitzvos* immediately come together on the right side of the scales to come to his defense. Afterwards, another *bas kol* issues forth that summons all of the sins that he accumulated over a lifetime to come together, and immediately masses of them come, clothed in black and shrouded in black; so many, in fact that they tilt the scales because of their immensity. The advocating angels don't have the power to counter them because he did not perform the *mitzvos* with sufficient intention and desire, whereas the sins were perpetrated with passion and desire. Behold, when a person sees this, he [naturally] becomes very distraught and begins thinking that they will surely judge him unfavorably. In the midst of all of this, another *bas kol* issues forth and announces, "Where is all of the suffering that he experienced during his lifetime?" Immediately, all of his pain and suffering gather together onto the right side, the side of merit, and it outweighs the other side, for, through the suffering a person experiences, many of his sins are atoned for and he remains in the status of a *tzaddik*. The person is then [full of] joy and thanks Hashem for all [of the suffering] which he endured.
R. Yisrael Meir HaKohen, author of the Chofetz Chaim, Sefer Shem Olam Section I Chap. 3

C.

שמעתי אומרים על הגר"א ז"ל שאמר פעם אחת לתלמידיו, כמה טוב ויפה לאדם כשהוא בעולם הזה. אמרו לו תלמידיו, רבינו, באיזה ענין. השיב להם, אם יבא האדם לעולם הבא ויבקש שיניחו לו לעשות עוד מצוה אחת, ובשכר זה יתן חלק גדול מעולם הבא שלו, לא יוכל בשום אופן, ופה כשהוא בעולם הזה יכול הוא לעלות למדרגה גבוהה מאד עד כדי קבלת פני השכינה. שאלו אותו תלמידיו, רבינו, במאי. ענה להם, כגון מצות ציצית, שאחז"ל

כל הזהיר במצות ציצית זוכה ורואה פני השכינה, וזה יכול להשיג במטבע קטנה שבקטנות כל זמן שהוא בעולם הזה: ר' ישראל מאיר הכהן בעל החפץ חיים, ס' זוכר למרים פרק י"ט

I once heard them say regarding the Gra, z"l, that he once told his disciples, "It is so wonderful being in this world." They asked him, "In which way?" He replied, "If a person comes to the next world and asks them to let him perform yet another mitzva, even if he promises to give up some of his share in the next world for such a privilege, it will in no way be granted. Here, in this world, a person can rise to a very high level, even to receive the countenance of the Divine Presence." His disciples asked him, "Our master, through which [*mitzva*]?" He replied, "With *tzitzis*, for instance. For *Chazal* (our Sages) said that he who scrupulously observes the *mitzva* of *tzitzis* will merit to see the Divine Presence. This can be achieved merely through an insignificant coin. But only as long he is in this world." **R. Yisrael Meir HaKohen, author of the Chofetz Chaim, Sefer Zocher L'Miriam Chapter 19**

D.

והכלל כי כל מה שהיה והוא ויהיה עד עולם הכל כלול בתורה מבראשית עד לעיני כל ישראל ולא הכללים בלבד אלא אפילו פרטיו של כל מין ומין ושל כל אדם בפרט וכל מה שאירע לו מיום הולדו עד סופו וכל גלגוליו וכל פרטי פרטיו וכן של כל בהמה וחיה וכל בעל חי שבעולם וכל עשב וצומח ודומם וכל פרטיהם פרטי פרטיהם בכל מין ומין ואישי המינים, ומה שיארע להם ושרשם וכן כל מה שכתוב באבות ומשה וישראל כלם הן בכל דור ודור שכולם מתגלגלים ניצוצותיהם בכל דור ודור כידוע, וכן כל מעשיהם מאדם הראשון עד סוף התורה הוא בכל דור ודור כידוע למבין, וכן הוא בכל אדם ואדם לבד. באור הגר"א לספרא דצניעותא פרק ה'

It is a fundamental principle that all that is, was and will be for eternity is included in the Torah from *Beraishis* until *L'Ainei Kol Yisrael*. Not just the general pattern but even the particulars of every specie and every individual person, every event from the day he was born until the day he dies, all of his reincarnations and all his particulars. This equally applies to every domesticated and wild animal and any living creature in the world and every grass and form of vegetation. Similarly, all that is written regarding the Patriarchs and Moshe and [Klal] Yisrael is all repeated throughout every generation, for the sparks of their spirituality are incarnated in every generation. Similarly, every act which is recorded from the time of Adam until the end of the Torah is actually recurring in every generation, as an astute person knows. It also occurs to every single person as well. **The Gaon's Commentary to Sifra D'Tzniusa, Chapter 5**

IX. The Gaon's Letter

באתי לבקש מאתכם שלא תצטערו כלל וכלל, כמה שהבטיחו לי אמתית, וגם לא תדאגו (נוסח אחר – שהבטיחה לי אמי תחיה וגם מה תדאגו?) הנה אנשים נוסעים על כמה שנים בשביל ממון, מניחים נשותיהן וגם הם נע ונד בחוסר כל. ואני תודה לא–ל נוסע לארץ הקדושה שהכל מצפים לראותה, חמדת כל ישראל (נוסח אחר – וחמדת השם יתברך כל העליונים והתחתונים תשוקתם אליה), ואני נוסע בשל' ברוך ד'. וגם את יודעת שהנחתי ילדי שלבי הומה עליהם וכל ספרי היקרים והייתי כגר בארץ אחרת והנחתי הכל כו'. וידוע כי

כל העולם הזה הכל הבל וכל השעשועים הכל כלא, ואוי להרודפים אחר ההבל אין בו מועיל. ואל תקנא בעשר, כי "יש עושר שמור לבעליו לרעתו", "כאשר יצא מבטן אמו ערום ישוב וגו'", "כל עמת שבא כן ילך ומה יתרון לו שיעמול לרוח" (קהלת ה). "ואלו חיה אלף שנים פעמים וגו'" (שם ו). "כי אם שנים הרבה יחיה האדם בכולם ישמח ויזכור את ימי החשך כי הרבה יהיו כל שבא הבל" (שם יא). "ולשמחה מה זו עושה" (שם ב). כי מחר תבכה מאשר היום תשחק. ואל תקנא בכבוד המדמה ההבל, והזמן בוגד והוא כמאזנים, יגביה הקל וישפיל הכבד. והעולם דומה לשותה מים מלוחים, ידמה לו שמרוה, וצמא יותר (מבחר הפנינים). "אין אדם מת וחצי תאותו בידו" (קהלת רבה א). "מה יתרון לאדם בכל עמלו וגו'" (קהלת א). זכור הראשונים אשר היו לפנינו, שכל אהבתם וחמדתם ושמחתם כבר אבדה (שם) ומקבלים על זה דינים מרבים. ומה הנאה לאדם שסופו לפרוש לעפר רמה ותולעה, וכל הנאות יתהפכו לו בקבר למרה והמות כרוך באדם. ומה העולם הזה, כי כל ימיו כעס ומכאובים, גם בלילה איננו מניח לו לישון, והמות אינו מקוה. והכל יביא במשפט על כל דבור ולא נאבד אפלו דבור קל. ולכן אני מזהירך, שתרגיל בכל היותר לישב יחיד, כי חטא הלשון על כלו. כמאמר חכמינו זכרונם לברכה (תוספתא פאה פרק א), "אלו דברים שאדם אוכל כו' ולשון הרע כנגד כלם". ומה לי להאריך בזה העון החמור מכל העברות. "כל עמל אדם לפיהו" (קהלת ו), אמרו חכמינו זכרונם לברכה, שכל מצותיו ותורותיו של אדם אינו מספיק למה שמוציא מפיו. "מה אמנתו של אדם בעולם הזה, ישים עצמו כאלם כו'" (חולין פט) וידביק שפתותיו כשתי רחיים כו'. וכל כף הקלע הכל הבל פיו של דברים בטלים. ועל כל דבור הבל, צריך להתקלע מסוף העולם ועד סופו. וכל זה בדברים יתרים. אבל בדברים האסורים, כגון לשון הרע וליצנות ושבועות ונדרים ומחלוקת וקללות, ובפרט בבית הכנסת ובשבת ויום טוב, על אלו צריך לירד לשאול למטה הרבה מאד, ואי אפשר לשער גדל היסורין והצרות שסובל בשביל דבור אחד (זוהר), ולא נאבד אפלו דבור אחד שלא נכתב. בעלי גדופין הולכין תמיד אצל כל אדם ואדם ואין נפרדים ממנו וכותבין כל דבור ודבור, "כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר" (קהלת י). "אל תתן את פיך להחטיא את בשרך ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא למה יקצוף וגו'" (שם ה). וכל אשר צריך לך, תקח הכל על ידי שליח, ואף אם הוא פעמים ושלש ביוקר, "היד ד' תקצר וגו'" (במדבר יא). השם יתברך זן מקרני ראמים עד ביצי כנים (עבודה זרה ג) ונותן לכל אחד ואחד די מחסורו. ובשבת ויום טוב אל תדברו כלל מדברים שאין נצרכים מאד. וגם בדברים הנצרכים למאד תקצרו מאד, כי קדשת שבת גדולה מאד, "ובקושי התירו לומר שלום בשבת" (ירושלמי שבת, וכן בתוספות שבת דף קיג). ראה בדבור אחד כמה החמירו. ותכבד את השבת מאד כאשר היה לפני, ואל תצמצם כלל, כי "כל מזונותיו של אדם [קצובים לו מראש השנה ועד יום הכפורים], חוץ [מהוצאות שבתות והוצאות יום טוב] וכו'" (ביצה טז). וגם באתי לבקש מאתך מאד מאד בבקשה גדולה ועצומה ושטוחה, שתדריך את בנותיך מאד שלא יצא מפיהם קללה ושבועה וכזב ומחלוקת, רק הכל בשלו, באהבה ובחבה ונחת:

והנה יש לי כמה ספרי מוסר עם לשון אשכנז, יקראוהו תמיד, וכל שכך בשבת קדש קדשים לא יתעסקו אלא בספרי מוסר. והנה תדריכם תמיד בספרי מוסר. ועל קללה ושבועה וכזב, תכה אותם ולא תרחם עליהם כלל, כי חס ושלום בקלקול הבנים יענשו אב ואם מאד. ואף אם תדריכם תמיד במוסר ולא יקבלום, אוי לאותה בושעה והצער והבזיון בעולם הבא, "את אביה היא מחללת" (ויקרא כא). "כמאן קרינן [לרשע בן צדיק רשע בן רשע] כו'" (סנהדרין נב). וכן שאר דברים, לשון הרע ורכילות, ושלא יאכלו וישתו כי אם בכרכה ראשונה ואחרונה וברכת המזון וקריאת שמע והכל בכונה. ועיקר הכל שלא יצא חס ושלום מפתח ביתם ולחוץ,

ושיציתו ויכבדו אותך ולאמם ולכל הגדולים בשנים מהם, וגם כל מה שכתוב בספרי מוסר יקימו גם לבניך שיחיו תגדל אותם בדרך הישר ובנחת, ותשלם שכר למוד ותחזיק מלמד בביתך ולא תצמצם בשכרו, כי כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה חוץ מתשר"י (ביצה טז). וגם הנחתי להם ספרים. ולמען השם תדריכם בטוב ובנחת. וגם תשגיח על בריאותם ומזונותם תמיד שלא יחסר להם. ושילמדו מקדם כל החמש, שיהיו רגילים כמעט בעל פה, ואל יכביד עליהם, כי אם בנחת. כי הלמוד אינו נקבע באדם, כי אם בישוב ובנחת. ותפזר להם פרוטות וכיוצא. ועל זה תתן תמיד דעתך, והשאר הכל הבל. כי מאומה לא ישא האדם בעמלו רק שתי חליפות בגדים לבנים. "גם אח לא פדה וגו'". "אל תירא כי יעשיר איש וגו', כי לא במותו וגו'" (תהלים מט). "ואל תאמר אניה לבני חק בשאול וגו'". "בני אדם דומין לעשבי השדה הללו נוצצין והללו נובלין" (ערובין נד). כל אחד נולד במזלו ובהשגחת א-ל עליון ברוך הוא, והם שמחים במותו יורד לשאול. ריש לקיש הניח לבניו קבא דמוריקא, קרי אנפשיה (תהלים מט), "ועזבו לאחרים חילם" (גיטין מז). אוי ואבוי על שכלם חושבים להניח לבנים, ואין יתרון מבנים ומבנות רק בתורתם ובמעשיהם הטובים, אבל מזונותם קצובים להם. גם כן ידוע (ברכות יז), "אגרא דנשי באקרזיי בנייהו כו'", ואמרו חכמינו זכרונם לברכה (תנא דבי אליהו רבא פרק ט), "אין לך אשה כשרה בנשים, אלא שעושה רצון בעלה", וכל שכן שאני כותב לך דברי א-להים חיים, ובטוח אני שתעשה ככל אשר כתבתי, אף על פי כן באתי להזהירך באזהרה כפולה, שלא תשנה דבר מכל אשר כתבתי. ותקרא את האגרת הזאת בכל שבוע, ובפרט בשבת קדם האכילה ובתוך הסעודה, שלא ידברו דברים בטלים חס ושלום וכל שכן חס ושלום בלשון הרע וכיוצא בהם. ובבקשה לכלכם על הנכתב לעיל שתדריך בניך ובנותיך, ועקר בדברים רכים בדברי מוסר המתישב על הלב, ובפרט אם נזכה לבוא לארץ ישראל, כי שם צריך לילך מאד בדרכי ד', ולכן תרגילם. כי הדבור והמדות צריך הרגל רב. והרגל על כל דבר, שלטון (שערי תשובה לרבנו יונה). "וכל התחלות קשות" (מכילתא יתרו). ואחר כך (נוסח אחר – טוב לו) "ואוזל לו אז יתהלל" (משלי כ). כי הרשע יודע בעצמו שרע ומר דרכו, אך שקשה לו לפרוש. וזה כל האדם, לו יניח לו לחפצו "ובמתג ורסן עדיו לבלום" (תהלים לב). ועד יום מותו צריך האדם להתיסר, ולא בתעניתים וסגופים רק ברסן פיו ובתאותו, וזהו התשובה, וזה כל פרי העולם הבא, כמו שכתוב (משלי ו), "כי נר מצוה וגו'" אבל "ודרך חיים תוכחות מוסר", וזהו יותר מכל התעניתים וסיגופים בעולם. וכל רגע ורגע שהאדם חוסם פיו זוכה בשבילו לאור הגנוז שאין מלאך ובריה יכולים לשער (מדרש). ואומר הכתוב (תהלים לד), "מי האיש החפץ חיים אוהב ימים וגו'" [נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה], ובזה יכפר לו כל עון ונצול משאול תחתית, כמו שכתוב (משלי כא), "שומר פיו (מאכילה ושתיה יתרה) ולשונו (מדברים בטלים) שומר מצרות נפשו". "מות וחיים ביד הלשון" (שם יח). אוי למי שממית עצמו בשביל דבור אחד. "ומה יתרון לבעל הלשון" (קהלת י). ולכל יש רפואה חוץ כו'. והעקר שלא תדבר בשום אדם בשבחו וכל שכן בגנותו, כי מה לו לאדם בדבר זרות. "שוחה עמקה פי זרות, זעום ד' יפול שם" (משלי כב): ועקר הגדר בבדידות, שלא תצא חס ושלום מפתח ביתך חוצה, ואף בבית הכנסת תקצר מאד ותצא. ויותר טוב להתפלל בבית, כי בבית הכנסת אי אפשר להנצל מקנאה, ולשמוע דברים בטלים ולשון הרע. ונענשין על זה, כמו שאמרו (שבת לג), "אף השומע ושותק כו'". וכל שכן בשבת ויום טוב שמתאספין לדבר, יותר טוב שלא תתפלל כלל, ותשמור שלא תלך לבית הקברות כלל וכלל. (נוסח אחר – ששם מתדבקין הקליפות מאד וכל שכן בנשים), וכל הצרות והעונות באים מזה. וגם בתך יותר טוב שלא תלך לבית הכנסת, כי שם רואה בגדים טובים ומתקנאת ומספרת בבית, ומתוך זה באין ללשון הרע ולשאר דברים. אלא תדבק במוסר תמיד ואל תקנא בעולם הזה, [כי] כל מעשה תענוגים, ש"בין לילה היה וגו'" (יונה ד).

כי "אם יעלה לשמים שיאו וגו'" (איוב ב). "כי לא לעולם חוסן ואם נזר וגו'" (משלי כז). ואף בשעתו הוא הבל אין בו ממש ומאוס ובזוי בעיני כל בעל שכל. אוי ואבוי למי ששוגה בו. ותקנא ביראת ד' (שם כג). ולא תאמר במה אזכה לעולם הבא, איני יכולה לעשות? "אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוין לבו לשמים" (ברכות יז). ולמען ד' שתפריש את החמש כאשר צויתך ואל תפחות כאשר הזהרתך, כי בפחות מזה עוברים כל רגע על כמה לאוין ועשין, ושקול כאלו כפר בתורה הקדושה חס ושלום. אבל העקר לזכות לעולם הבא בשמירת פיו, וזהו יותר מכל התורה והמעשים, ואלו נקראו "נשים שאננות" (שם), כי הפה קדש קדשים. ובספרים שלי יש "משלי" עם לשון אשכנז, למען השם שיקראו בכל יום. והוא יותר טוב מכל ספרי מוסר. וגם ספר "קהלת" יקראו תמיד לפניך, כי שם מהביל עניני העולם הזה, ושאר ספרים. אבל חס ושלום לא תהיה התכלית הקריאה לבד, כי בזה אין מתפעל האדם, גם כמה בני אדם קורין מספרי מוסר ואינם מתפעלים, והוא בשביל הנזכר למעלה. ועוד בשביל יציאתם בלא הבנה, (נוסח אחר – בין הבריות), כי זה מאבד את הכל. והמשל, הזורע בלא חרישה, שיחטוף הרוח וישביע עופות כו', והוא בשביל שאין יכול לחסום עצמו ולגדור, והוא כזורע בלא גדר ואוכלין החזירים וירמסון. ויש שזורע על האבן, והוא לב האבן שאינו נכנס בו כלל, וצריך להכות את האבן עד שיתפוצץ. לכן כתבתי לך שתכה את בנינו אם לא ישמעו לך, ו"חנוך לנער על פי דרכו" (משלי כב). ועקר בחנוך. וגם את חתני אני מזהיר מכל זה, שיקרא לפנייהם מהנזכר למעלה, ושיהא למודו לשם שמים, ולמען השם יחנך עצמו בזה. ואל ישגיח על האומרים, כי הנער אין צריך לזה חס ושלום, אדרבה "חנוך לנער וגו'". קליפת האגוז ירוקה, נוחה להסיר כו'. ועקר הכל הוא, כי בזה זוכה אל הכל, כמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה (אבות פרק ו), "רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה כו' ולא עוד כו'". ותלמוד מסכת אבות ובפרט בפרקי אבות דרבי נתן, ומסכת דרך ארץ קדמה לתורה, ותכבד לחמותך, לחמותך הזקנה תכבד מאד. ואם כל אדם תתנהג בדרך ארץ, בנחת ובכבוד: אהובתי אמי, ידעתי שאינך צריכה למוסר שלי, כי ידעתי כי צנועה את, אף על פי כן יקראו לפניך האגרת הזאת, כי הם דברי א-להים חיים, ומבקש אני מאד ממך בבקשה שטוחה, שלא תצטערי בשבילי, כאשר הבטחת לי. ואם ירצה ד', אם אזכה להיות בירושלים עיר הקדש אצל שער השמים, אבקש בעדך כאשר הבטחתי. ואם נזכה נתראה יחדיו כלנו, אם ירצה בעל הרחמים. וגם באתי לבקש לאשתי שתכבד את אמי, כמו שכתוב בתורה, ובפרט לאלמנה שעון פלילי מאד לצערה אפלו בתנועה קלה. וגם לאמי בקשתי, שיהא שלו' בין שניכם ואשה את רעותה תשמח בדברים טובים, כי זה מצוה גדולה לכל אדם, ו"שוואלים לאדם בשעת הדין כו' המלכת את חבירך בנחת רוח", הרי צריך שימליכהו בנחת, ובזה רוב התורה לשמח לאדם. ואף אם תעשה אחת מכם שלא כהוגן, תמחלו זה לזה ותחיו למען ד' בשלום. וכן לאמי בקשתי שתדריך את בני ובנותי בדברים רבים שיקבלום ותשגיח עליהם. ולבני ולבנותי אני מצוה שיכבדו אותה, וגם ביניהם לא ישמע ריב וכעס כלל אלא הכל בשלום. ובעל השלום יתן לכם לבני ולבנותי חתני ואחי וכל ישראל חיים ושלום: מנאי אהובכם אליהו בן מורנו הרב רבי שלמה זלמן זכר צדיק לברכה לה"ה: אגרת הגר"א זכרוננו לברכה: